

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
GEOGRAFIA ECONÒMICA

Coordinació: ALONSO LOGROÑO, MARÍA PILAR

Any acadèmic 2021-22

Informació general de l'assignatura

Denominació	GEOGRAFIA ECONÒMICA				
Codi	101168				
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA				
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat	
	Grau en Geografia	2	OBLIGATÒRIA	Presencial	
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6				
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRACAMP	PRALAB	PRAULA	TEORIA
	Nombre de crèdits	0.1	0.1	1.8	4
	Nombre de grups	1	1	1	1
Coordinació	ALONSO LOGROÑO, MARÍA PILAR				
Departament/s	GEOGRAFIA I SOCIOLOGIA				
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	Classes presencials: 60 hores (Sempre que la situació pandèmica ho permeti, en cas necessari es plantejés un canvi a docència on-line combinada amb docència presencial)La classe presencial (en el aula o en línea) Treball autònom de l'alumne: 90 hores.				
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.				
Idioma/es d'impartició	Castellà, català				
Distribució de crèdits	Teoria: 4 Pràctiques d'aula: 1,8 Pràctiques de laboratori: 0,1 Pràctiques de camp: 0,1				

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
ALONSO LOGROÑO, MARÍA PILAR	pilar.alonso@udl.cat	3	
SERRA DEL POZO, PAU	pau.serra@udl.cat	3	

Informació complementària de l'assignatura

L'assignatura de Geografia Econòmica constitueix una assignatura obligatòria del grau de Geografia que pretén apropar a l'alumne a l'estudi del funcionament de l'economia en el territori i les seves manifestacions espacials a diferents contextos i escales geogràfiques. Es posarà èmfasi en una conducta participativa i en la visió crítica i constructiva de l'estudi dels processos que es deriven de la relació entre el territori i les activitats econòmiques. Per a això aquesta assignatura a partir de la presentació d'anàlisi teòrics i empírics pretén oferir a l'estudiant els coneixements necessaris per comprendre els diferents elements que componen el sistema econòmic des dels seus possibles escales d'acostament. Però al costat dels coneixements teòrics a adquirir també els alumnes en acabar el mòdul haurien de ser capaços d'obtenir informació econòmica vinculada als territoris, tractar-la de manera adequada a través de l'aplicació d'índexs i elements gràfics, i un cop estudiada ser capaços d'oferir resultats rellevants sobre l'espai econòmic (localització, estructura, dinàmiques, ..), en definitiva, aquesta assignatura a més d'oferir els coneixements bàsics del funcionament del binomi espai-economia, vol aconseguir que l'estudiant a qüestionar sobre els patrons espacials que les activitats econòmiques busquen i alhora generen.

Objectius acadèmics de l'assignatura

Objectiu general

- Estudi de l'Funcionament Econòmic i Els seus manifestacions espacials a diferents contextos socials i escales geogràfiques (local, regional, nacional i global), amb especial dedicació a mostrar als processos que és derivin de la relació qualitat entre territori, economia i societat, així com aa els aspectes relacionats amb el desenvolupament territorial, elements que ho facilitin i el condicionin.

Objectius específics

- Conèixer i manejar els Principals Conceptes teòrics que expliquin la distribució i la dinàmica de les activitats econòmiques en el territori a escala local i global.
- Comprendre la relació qualitat entre processos Econòmics i processos territorials en super doble dimensió temporal i espacial.
- Conèixer els factors de la ubicació econòmica i els seves teories explicatives.
- Entendre els Conceptes de desenvolupament i creixement desigual i les seves manifestacions espacials
- Conèixer i Treballar amb fonts i Tècniques utilitzades en l'Anàlisi integrat de l'economia territorial.
- Comprendre la dialèctica entre l'espai i els activitats econòmiques.
- Identificar els Efectes territorials de la globalització econòmica.
- Diagnosticar problemes socioeconòmics derivats de l'estructura poblacional.
- Conèixer i treballar els tècniques i estratègies de desenvolupament local i regional.
- Establir i analitzar els relacions existents entre l'activitat econòmica i el medi ambient, com a element que permetí avaluar la sostenibilitat dels processos de desenvolupament.

Tots aquests objectius es tradueixen en els següents resultats d'aprenentatge

- Caracteritzar el desigual repartiment de la riquesa mundial i els principals indicadors de el desenvolupament
- Fer servir fonts d'informació estadística per a l'anàlisi de la Geografia humana, de la població i econòmica
- Relacionar les dinàmiques econòmiques i les seves repercussions territorials
- Habilitar per a la interrelació i integració de les dades socioeconòmiques
- Prendre consciència de la problemàtica relació entre població i recursos
- Comprendre la dialèctica entre l'espai i les activitats econòmiques
- Identificar els efectes territorials de la globalització econòmica
- Valorar les tècniques i estratègies de desenvolupament local i regional
- Determinar el paper de les comunicacions en la dinàmica territorial
- Conèixer les tècniques bàsiques de planificació dels sistemes de transport

Competències

Competències (CB: Competències bàsiques; CG: Competència Generals; CE: competències específiques; CT: competències transversals, aprovades en la memòria del pla d'estudis de la titulació)

CB3 Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica

CB4 Poder transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat

CG2 Identificar els grans conflictes i desigualtats de la societat humana

CG3 Caracteritzar la diversitat espacial dels territoris

CG4 Identificar les principals corrents de pensament geogràfic i social

CE1 Manejar i utilitzar els mètodes i tècniques d'anàlisi i interpretació de les fonts estadístiques

CE2 Conèixer els fonaments i la terminologia científica específica de cada branca de la Geografia

CE3 Expressar el coneixement geogràfic mitjançant cartografia temàtica

CE5 Aprendre a extreure informació geogràfica dels recursos existents a internet

CE10 Adquirir les habilitats de les metodologies quantitatives

CE11 Adquirir els hàbits d'anàlisi de les dades geogràfiques per procedir a la seva exposició ordenada i raonada, ja sigui mitjançant una exposició oral o mitjançant un informe escrit

CE13 Conèixer, comprendre i interpretar el territori, explicar la diversitat de llocs, regions i localitzacions.

CT1 Adquirir una adequada comprensió i expressió oral i escrita de l' català i de l' castellà

CT4 Adquirir coneixements bàsics d'emprenedoria i dels entorns professionals

CT5 Adquirir nocions essencials de el pensament científic

Continguts fonamentals de l'assignatura

Tema 1: CONTINGUTS I ORIENTACIONS DE LA GEOGRAFIA ECONÒMICA.

1.1. L'anàlisi geogràfic de l'activitat econòmica. Definició i continguts de la Geografia Econòmica.

1.2. Evolució de la Geografia Econòmica: la recerca d'explicacions dels patrons espacials en Geografia Econòmica.

1.3. Relació entre la Geografia Econòmica i disciplines afins.

1.4. Conceptes i processos en Geografia econòmica: escales, empresa, sector d'activitat, distància, accessibilitat, xarxes, les lògiques de l'benefici, la competència, estratègies espacials de les empreses, ...

1.5. Metodologies i Fonts en Geografia Econòmica.

Tema 2: EL FUNCIONAMENT ECONÒMIC COM A SISTEMA D'ELEMENTS I MECANISMES FONAMENTALS.

2.1. L'organització sistèmica de l'economia i la noció de circuit econòmic.

2.2. L'estructura de sistema productiu: els sectors d'activitat.

2.3. Lògica espacial de el sistema capitalista. Sistemes d'acumulació, maneres de regulació social-institucional i modes de producció. El capitalisme liberal. Taylorisme, Fordisme i producció en massa. Post-Fordisme i acumulació flexible.

2.4. La canviant divisió de la feina i l'especialització territorial: centre, semiperifèria i perifèria.

2.5. Cicles econòmics i crisi en el capitalisme.

2.6. Alguns desafiaments de l'capitalisme sobre l'organització del territori.

2.6.1. La riquesa i la seva distribució desigual en l'espai. Mesura i indicadors de la desigualtat econòmica i social.

2.6.2. Polítiques de desenvolupament territorial.

2.6.3. Aspectes ambientals de la Geografia Econòmica. El desenvolupament sostenible.

Tema 3. GLOBALITZACIÓ I TERRITORI.

3.1. La globalització com a fet d'interès geogràfic: l'escala mundial de la dinàmica econòmica.

3.2. Actors de l'economia internacional: agents, fluxos i xarxes.

3.2.1. El comerç mundial de mercaderies: intercanvis i logística.

3.2.2. Les empreses multinacionals, la seva lògica econòmica i territorial.

3.2.3. Els fluxos mundials de capital. 3.3. Frens a la globalització: la crisi de l'Estat i la consolidació dels blocs econòmics regionals. La recerca d'alternatives locals a la pressió globalitzadora.

3.4. El nou mapa de la producció mundial: protagonisme dels països i regions emergents. Les noves coordenades de la localització de les activitats econòmiques.

Tema 4. LES ACTIVITATS ECONÒMIQUES I PAUTES DE LOCALITZACIÓ.

4.1. La localització de les activitats econòmiques. Teories sobre la localització. Factors de localització

4.2. La innovació com a element clau en l'organització de el sector productiu.

4.2. Les transformacions de les activitats agràries. Factors i efectes de l'canvi tecnològic. Espais i paisatges agraris.

4.3. Transformacions en les dinàmiques de les activitats industrials a diferents escales. Espais i paisatges industrials.

4.4 La terciarització de l'economia. Espais i paisatges relacionats amb els serveis.

Eixos metodològics de l'assignatura

- Es combinarà l'exposició teòrica amb la realització de pràctiques, exposicions i el comentari i discussió de textos

la lectura hagi estat recomanada.

En les sessions teòriques es plantejaran els conceptes més rellevants dels temes programats. Es faran servir recursos didàctics que facin més comprensibles les explicacions, fomentant la intervenció de l'alumnat.

L'alumnat haurà de treballar sobre els conceptes i continguts explicats a les classes teòriques a través de la recerca de la informació, la lectura crítica de diversos materials i de l'aplicació dels indicadors i recursos gràfics indicats o aportats pel professor. Els alumnes de Geografia Econòmica haurien de ser capaços en finalitzar el quadrimestre de manejar informació econòmica aplicant tècniques d'anàlisi apropiades per a la descripció i l'anàlisi econòmica territorial.

D'aquesta manera es combinaran els següents formats de classe:

- Al llarg de tot del curs, explicacions a càrrec del professor sobre els continguts fonamentals del temari
- Preparació de lectures a càrrec dels alumnes. (Lectura i preparació per part de cada alumne per a debat en forma de seminaris prefixats).
- Realització d'exercicis pràctics d'anàlisi econòmica territorial (càlcul d'índexs, representació i anàlisi de resultats).
- Recerca d'informació econòmica a diverses escales territorials.
- Realització d'una sortida de camp

Per al lliurament de treballs i les propostes de treballs per part del professor, s'utilitzés el campus virtual, disponible al lloc web de la Universitat, la qual cosa permet un cert nivell de interacció professor-alumne, sobretot per al desenvolupament de l'acció tutorial.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Tema 1: CONTINGUTS I ORIENTACIONS DE LA GEOGRAFIA ECONÒMICA (3,5 setmanes).

Tema 2: EL FUNCIONAMENT ECONÒMIC COM A SISTEMA D'ELEMENTS I MECANISMES FONAMENTALS (4 setmanes).

Tema 3. GLOBALITZACIÓ I TERRITORI (3 setmanes).

Tema 4. LES ACTIVITATS ECONÒMIQUES I PAUTES DE LOCALITZACIÓ (4,5 setmanes).

Classes presencials (només si la situació pandèmica el obligués: alternança de classes magistrals en línia i presencials). La major part de el desenvolupament d'aquesta l'assignatura el constitueixen els continguts teòrics. La part fonamental es desenvolupa per tant sota el format de "lliçó magistral participativa". Les classes teòriques es desenvoluparan en el llarg de tot el període lectiu corresponent a l'segon semestre. La intensitat serà de 2 sessions de teoria / pràctica a l'aula setmanals. Això suposaran 60 hores de presencialitat.

Les 90 hores restants s'estimen de treball no presencial, treball autòmo de l'alumne, invertir en els hores d'estudi i també a la dedicació a les activitats complementàries com a lectura de textos, realització de treball aplicat i informe de la sortida de camp realitzada. Com a activitat complementària, participarem en diversos mapatones solidaris amb l'objectiu d'aprendre a utilitzar tecnologies per a la captura, generació i difusió d'informació geogràfica.

Sistema d'avaluació

L'avaluació de l'assignatura estarà basada d'una banda en una avaluació continuada (10%), amb el seguiment de les activitats pràctiques i complementàries que es desenvolupin (40% = 20%: treball sobre el país; 10%: sortida processos de localització econòmica; 10% restant resums d'articles de premsa, revistes científiques o capítols de llibres, aplicació d'indicadors i material gràfic,..), així com la superació de 2 proves escrites.

Indicacions concretes

- Per poder aprovar l'assignatura cal superar les proves escrites.
- La no realització d'una pràctica en el calendari previst, suposa un "0" de la pràctica. Esperar al període de reavaluació per al seu lliurament, un cop passada la prova teòrica.

- L'avaluació és contínua, per tant, per assolir els coneixements cal fer el seguiment al llarg del curs.
- Reavaluació el dia oficial fixat per a això.

Mecanismes d'avaluació	descripció-criteris	Activitat	%*
Pràctiques en general	Assistència i realització de pràctiques, amb participació en les activitats plantejades	Assistència i realització de pràctiques, amb participació en les activitats plantejades	10
Taller d'avaluació (Examen)	2 exàmens escrits sobre la matèria impartida	Clases magistral	50
Informe / Treballs	Anàlisi d'indicadors, resums d'articles de premsa, revistes científiques o capítols de llibres Treball sobre un espai econòmic. Preparació d'una classe sobre l'espai econòmic	Informes Pràctiques, Treball. Esquema	20 20
TOTAL			100

*: percentatge en la nota final.

Els estudiants que combinin els seus estudis amb una feina a temps complet tenen dret a demanar avaluació alternativa en un termini de 5 dies des del començament del semestre. L'avaluació alternativa també la poden demanar els estudiants que treballen a temps parcial amb horaris que coincideixin amb les seves classes. Per més informació, envieu un correu electrònic a academic@lletres.udl.cat o adreceu-vos a la Secretaria de la Facultat de Lletres.

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia bàsica:

Albán D'Entremont (1997): *Geografía económica*. Ed. Cátedra. Madrid.

Albertos Puebla, JM. y Sánchez Hernández, JI. (coord.) (2014): *Geografía de la crisis económica en España*. Universidad de Valencia.

Benko, G. y Lipietz, A. (2000): *La richesse des régions. La nouvelle Géographie socio-économique*, Paris, Press Universitaires de France (PUF).

Brakman, H., Garretsen, H. y Marrewijk. Ch. (2009): *The new introduction to geographical economics*, Cambridge, University Press

Dicken, P. (2015): *Global Shift Seventh Edition. Mapping the Changing Contours of the World Economy*. Nova York-Londres: The Guildford Press.

Knox, P.; Agnew, J., & McCarthy, L. (2014). *The Geography of the World Economy. An Introduction to Economic Geography*. Londres: Routledge.

Méndez Gutiérrez del Valle. R. (1997): *Geografía económica. La lógica espacial del capitalismo global*, Barcelona, Ariel.

Méndez Gutiérrez del Valle. R. (2011): *El nuevo mapa geopolítico del mundo*, Valencia, Tirant lo Blanch.

Olier, E., y Palacio, A. (2010): *Geoeconomía: las claves de la economía global*. Financial Times Prentice Hall.

Palacuelos, E.(dir) (2015): *Economía Política Muncial*. Editorial Akal.

Solanas, M. (coord) (2016): *Espacios globales y lugares próximos. Setenta conceptos para entender la organización territorial del capitalismo global*. Editorial Icaria. Barcelona.

Bibliografía complementària:

Albert, M. (2016). *Vida más allá del capitalismo. Materializar la esperanza*. Barcelona: Icaria Ediciones S.A.

Benko, G. y Lipietz, A., editors (1994): *Las regiones que ganan. Distritos y redes. Los nuevos paradigmas de la geografía económica*. València: Edicions Alfons el Magnànim

Berzosa, C. (2002): *Los desafíos de la economía mundial en el siglo XXI*, Madrid, Nivola Libros Ediciones.

Blanquez Criado, D. (Direct.) (2002): *Ordenación y gestión del territorio turístico*. Fundación Cañada Blanch. Valencia.

Carreras, C. et al. (1988:) *Trabajos prácticos de Geografía Humana*, Madrid, Síntesis, 440 pp.

Chisholm, Michael (1998): *Geografía y economía*; (versión castellana de Antonio Casahuga Vinardell). Oikos-Tau. Vilassar de Mar (Barcelona).

Echaudemaison, C. D. (dir) (2006): *Dictionnaire d'économie et de sciences sociales*, Paris, Nathan, (7ª ed.)

Fernández Cuesta, G. (dir.) (2019). *Atlas de Geografía Humana*. Madrid: Paraninfo.

Franco Aliaga, Tomás (1998): *Las actividades agrarias en España*. Cuadernos de la UNED. Geografía e Historia. Universidad Nacional de Educación a Distancia. Madrid.

Fujita, M., Krugman, P. y Venables, A.J. (1999): *Economía espacial*. Ariel. Barcelona.

Geneau de Lamarlière, I. y Staszak, J. F. (2000): *Principes de géographie économique*, Paris, Brèa

Giron, A. y Correa, E. (2004): *Economía financiera contemporánea*. Universidad Autónoma Metropolitana de Mejiro.

Knox, P.; Agnew, J. y McCarthy, L.(2014). *The Geography of the World Economy. An Introduction to Economic Geography*. Routledge. Londres.

Krugman, Paul (1997): *Desarrollo, geografía y teoría económica* Traducción de Adelina Comas. Antoni Bosch. Barcelona.

Luttwak, E. (2000): *Turbocapitalismo. Quiénes ganan y quiénes pierden en la globalización*. Crítica. Barcelona.

Mankiw, N. G. (2008): *Principios de Economía*, traducción, Esther Rabasco y Luis Toharia, Madrid, Paraninfo

Méndez Gutiérrez del Valle. R. (2018): *La telaraña financiera. Una geografía de la financiarización y sus crisis*. Santiago de Chile: IEUT-RIL Editores. <https://estudiosurbanos.uc.cl/libro/la-telaraña-financiera-una-geografía-de-la-financiarización-y-su-crisis/>

Méndez Gutiérrez del Valle. R. (2020): *Sitiados por la pandemia. Del colapso a la reconstrucción: apuntes geográficos*. Madrid: Revives. <http://revives.es/wp-content/uploads/2020/09/SITIADOS-POR-LA-PANDEMIA.pdf>

Pike, A., Rodríguez Pose, A. y Tomaney, J. (2011) *Desarrollo local y regional*, Valencia, Publicaciones de la Universidad de Valencia,

Polèse, M. y Rubiera F. (2009): *Economía Regional y Urbana. Introducción a la geografía económica*, Cizur Menor (Navarra), Civitas-Thomson Reuters.

Stiglitz, J. E. (2015). *La gran brecha: ¿qué hacer con las sociedades desiguales?* Madrid: Taurus.

Stutz, Frederick P. (2014): *The World Economy Geography*, Business, Development / Frederick P. Stutz, Barney Warf . 6th Edition Harlow : Pearson,

Tamames, R y Huerta, B(2010): *Estructura económica internacional*. Alianza, Madrid, (21ª Ed).

Diccionaris:

GEORGE, P. (Dir.) (2000): Diccionario Akal de Geografía Akal. Madrid.

JOHNSTON, R. J., DEREK, G. y SMITH, D. S. (Eds.) (2000). Diccionario Akal de geografía humana. Akal. Madrid

MONKHOUSE, F. J., (1978): Diccionario de términos geográficos. Oikos Tau. Barcelona.

PUYOL, R. (Coord.) (1984): Diccionario de Geografía. Anaya. Madrid.

TAMAMES, R. (1988): Diccionario de Economía. Ed. Alianza Universidad, Madrid.

ZÁRATE MARTÍN, M. A. (2006): Glosario y prácticas de Geografía Humana: sociedad, economía y territorio. Ramón Areces. Madrid.

Revistes:

Journal of Economic Geography <https://academic.oup.com/joeg>

Progress in Human Geography <http://journals.sagepub.com/home/phg>

Regional Studies <http://www.tandfonline.com/toc/cres20/current>

Economic Geography www.clarku.edu/econgeography

The Industrial Geographer igeographer.lib.indstate.edu/

Enllaços d'interès:

<http://www.worldbank.org>

<http://www.fao.org>

<http://www.oecd.org>